

SAK 13/09 SØKNAD OM TILSKOT TIL NY UTGÅVE "HALLINGDAL I BILETKUNSTEN"

Saksopplysning

I brev dat. 16.2.2009 søker Nils Ellingsgard om ei viss støtte til ny utgåve av boka Hallingdal i biletkunsten. Hallingdal i biletkunsten kom ut i 1984 og var eit av bokprosjekta som kulturutvalet i Regionplanrådet for Hallingdal initierte. Boka vart seld ut etter kort tid. Nils Ellingsgard skreiv i føreordet: *"Rett nok har ikkje Hallingdal spela den same rolla i norsk kunst som t.d. Telemark og Gudbrandsdalen. Men sikkert er det at ei lang rekkje målarar, norske og utanlandske, kjende og mindre kjende, har funne motiv i Hallingdalsbygdene, heilt frå den gryande nasjonalromantikken til våre dagar."* Boka portretterer kjende kunstnerar som mellom anna J.C Dahl, Adolph Tideman, Hans Gude, Gerhard Munthe, og set desse inn i ein kulturhistorisk samanheng. Denne boka er såleis ei kulturhistorisk skattkiste som burde ha allmenn så vel som regional interesse." Dette synte seg å slå til.

Det har ved fleire høve vore teke opp om ikkje boka burde vore trykt opp i nytt opplag og Det Norske Samlaget har fått fleire førespurnader om opptrykk.

Nils Ellingsgard har no sagt seg viljug til å ta på seg arbeidet med ei ny utgåve av Hallingdal i biletkunsten og Samlaget vil gje ut boka. Ei ny utgåve vil bli oppdatert og nye kunstnarar vil få sin plass. Dei fleste bileta må avfotograferast på nytt, noko som fører til at fotokostnadane blir omfattande. Boka er planlagt som ei praktbok med 4 fargar gjennomgåande og ca. 200 bilete. Boka er planlagt at skal vera ferdig hausten 2009.

Nils Ellingsgard har eit ynskje om å få på plass ei referansegruppe som både kan gje faglege innspel og vurdere innhald. I denne samanheng blir det søkt om støtte til ei viss godtgjersle, som er anslått til kr. 25.000. Ellingsgard ser her for seg at Regionrådet oppnemne referansegruppa. I tillegg blir det søkt om støtte til sekretærbistand, med ei kostnadsramme på kr. 50.000. Totale kostnadar for bokprosjektet med eit opplag på 4000 bøker er ca. 1 mill. kroner (vedlegg 2).

Vurdering

Det er prisverdig at Nils Ellingsgard tek på seg oppgåva for ei ny utgåve av Hallingdal i biletkunsten. Ellingsgard er trass alt ingen ungføle, og det er nok ikkje økonomiske motiv som er drivkrafta for arbeidet. Etter dagleg leiar sitt syn bør Regionrådet for Hallingdal støtte prosjektet, både ut frå at dette i si tid var eit tiltak som vart initiert av regionplanrådet og det vil utan tvil vera viktig kultuhistorisk dokumentasjon om Hallingdal. Boka vil bli ei praktbok som og bør egne seg godt som gåvebok, her kan det vera på sin plass å vurdere eit visst støttekjøp. Etter dagleg leiar sitt syn vil det ikkje vera rett at Regionrådet oppnemne referansegruppa.

Forslag til vedtak

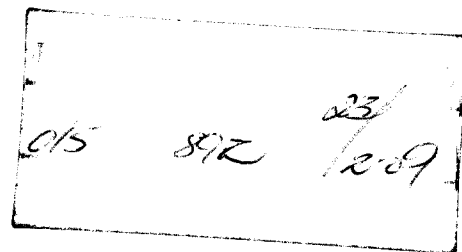
1. Regionrådet for Hallingdal ser det som svært positivt at det vil bli gjeve ut ei ny utgåve av boka Hallingdal i biletkunsten. Regionrådet løyver inntil kr. 75.000, - til dekking av utgifter til referansegruppe og sekretærhjelp.
2. Tilskotet blir løyvd frå disposisjonsfondet.
3. Regionrådet for Hallingdal oppmodar kommunane i Hallingdal til støttekjøp av boka.

Ål 24.2.2009

Knut Arne Gurigard
Dagleg leiar

- Vedlegg:
1. Søknad frå Nils Ellingsgard, dat. 16.2.2009
  2. Budsjett, Hallingdal i biletkunsten.
  3. Omslag og innholdsliste "Hallingdal i biletkunsten", 1984.

Nils Ellingsgard
Vats, 3570 Ål, telefon 3208 4687/9529 6670

Til regionrådet for Hallingdal
3570 Ål

Hausten 1984 gav eg ut boka *Hallingdal i biletkunsten* på Det norske samlaget. Boka vart til etter initiativ frå kulturutvalet i Regionplanrådet for Hallingdal, med Halvor Lindahl som formann. Ho vart snart utseld og har vore nesten uråd å få tak i i lang tid no. Etter påtrykk frå mange hald har eg sagt meg viljug til å stå for ei ny utgåve, og Samlaget vil gje ut denne. Olav Thon har gjeve munnleg tilsegn om ein større stønadssum til boka. Noko av stoffet må oppdaterast, det aller meste av bilestoffet må skiftast ut med nytt, og det har kome ein del nye kunstnarar desse 25 åra. Difor er ei nyutgåve eit etter måten omfattande arbeid. Tanken er at boka skal koma ut til hausten, men det er enno uvisst.

Eg tillet meg å spørja regionrådet om hjelp av to slag: Det første er ei referansegruppe, som kan gi faglege innspel og gå gjennom og vurdere det eg skriv. Dei vil også kunne hjelpe med vanskelege avgjerder, som kven av nye kunstnarar som skal vera med. Eg ser for meg ei gruppe på fire-fem personar med geografisk spreiding i dalen, og truleg tre møte og noko telefonkontakt attåt. Eg har ein del framlegg til folk, men kan gjerne tenkje meg at regionrådet oppnemner gruppa. For å sikre arbeidsinnsatsen er det ønskeleg at dei får reise- og møtegodtgjersle og ei viss godtgjersle.

Det andre er ein person som kan vera sekretær i avgrensa stilling i ein periode. Med meg er det slik at eg ikkje har lært meg til å bruke data. Ein sekretær vil kunne skrive stoffet over på data, administrere ein del av fotograferinga og datainnsamlinga og halde elektronisk kontakt med referansegruppa og forlaget. Eg trur det finst folk i kulturmiljøet i Hallingdal som er viljuge til å ta på seg ein slik deltidsjobb.

Om desse tinga går i orden, vil det gjera at eg kan samle meg mest om innsamling av stoff og om skriving og slepp å bruke så mykje tid på organisering.

Det vil koste noko, kanskje 25 000 for referansegruppa og 50 000 for sekretæren. Eg tillet meg difor å søkje regionrådet om ei løyving til arbeidet på denne summen. Eg ber også om, i tilfelle de løyver pengar, at Regionrådet står for administrasjonen av pengane.

Vats i Ål den 16-2-09

Beste helsing

Nils Ellingsgard,
Vats, 3570 Ål

Det Norske Samlaget
Prosjektbudsjett Hallingdal i biletkunsten. Nils Ellingsgard

K.N. 12/2-09

Budsjettet er basert på eit opplag på 4000 eks, salsmål 2500

Utviklingskostander

Utgifter til møte, reiser, tlf osv.	30 000
Sum utviklingskostnader	30 000

Produksjonsuavhengige kostnader

Redaktørhonorar	60 000
Fotokostnader (opphavsrett, avfotografering, digitalisering mm.)	300 000
Design innmat	85 000
Førstekorrektur	12 000
Repro og prøvetrykk materie	50 000
Design og foto omslag	11 000
Inntasting el scanning av gamal tekst, inntasting av ny tekst	17 000
Korrekturkostnad, prod	12 000
Sum produksjonsavhengige kostnader	547 000

Produksjonsavhengige kostnader

Papir, trykking, innbinding	134 000
Sum produksjonstekniske kostnader	134 000

Marknadsføring, distribusjon, lagerhald

Marknadsmateriell	50 000
Ekspedisjonskostnader SD 8 % av salsinntekter,	56 886
Annonsering	25 000
Lagerkostnader	4 000
Sum marknadsføring, distribusjon, lagerhald	135 886

Kostnader før indirekte kostnader**846 886****Indirekte kostnader**Interne kostnader i Samlaget 20 % påslag **169 377****Sum kostnader****1 016 263****Inntekter**Inntekter sal 499,-x2500 x 0,57 bokhandelrabatt **711 075****Sum inntekter****711 075****Totalt prosjektet****-305 188****Søknadssum:****300 000**

Hallingdal

i biletkunsten

DET NORSKE SAMLAGET

Nils Ellingsgard

Innhald

Forord	7	Tre lokale målarar	96
Hallingdal sett med kunstnaraugo	8	<i>Lars S. Strand</i> 96	
Reiseskildrarane	10	<i>Aslak Sandestølen</i> 97	
<i>Johannes Flintoe</i> 12		<i>Hans Brusletto</i> 99	
Utanlandske kunstnarar	17	Kunstnarkolonien i Leveld og Hemsedal	102
Nasjonalromantikken	26	<i>Thor Bøhn</i> 102	
<i>J. C. Dahl</i> 26		<i>Karl Høgberg</i> 104	
<i>Adolph Tidemand</i> 28		<i>Kaare Wildhagen</i> 107	
<i>Hans Gude</i> 35		<i>Gøsta Munsterhjelm</i> 107	
<i>Joachim Frich</i> 44		<i>Arne Breidvik</i> 111	
<i>Johan Fredrik Eckersberg</i> 46		<i>Alf-Jørgen Aas</i> 111	
Eckersbergs elever	48	<i>Frithjof Smith-Hald</i> 111	
<i>Wilhelm Peters</i> 48		<i>Pelle Thommessen</i> 113	
<i>Philip Barlag</i> 49		Verdskunstnaren i Liagardane	114
<i>Andreas E. Disen</i> 49		Andre målarar i etterkrigstida	122
<i>Jahn Ekenæs</i> 49		<i>Axel P. Knudsen</i> 122	
<i>Olav Rusti</i> 49		<i>Håkon Kongsrud</i> 123	
<i>Eilif Peterssen</i> 50		<i>Alfred Eikri</i> 123	
Naturalisme og nyromantikk	52	<i>Knut Monrad</i> 124	
<i>Gustav Wentzel</i> 52		<i>Halvor Lindahl</i> 124	
<i>Gerhard Munthe</i> 56		<i>Magne Galåen</i> 128	
I Munthes fotefar	64	<i>Ivar Pettersen</i> 128	
<i>Emily Langberg</i> 64		<i>Arne Ander</i> 129	
<i>Juliane Langberg</i> 64		<i>Bjørn Maurseth</i> 130	
<i>Sigurd Lilloe</i> 64		<i>Ingerid Schølberg Fegersten</i> 131	
<i>Anders Kongsrud</i> 64		<i>Thomas George</i> 132	
<i>Jacob Gløersen</i> 67		<i>Bitte Hesselberg Meyer Rostad</i> 133	
<i>Knut T. Quelprud</i> 68		<i>Agnes Wahl</i> 134	
Overgangen til det moderne	70	<i>Arne Sørensen</i> 134	
<i>Hol-sommaren</i> 70		<i>Jens Johannessen</i> 138	
<i>Thorvald Erichsen</i> 71		<i>Rudi Juchelka</i> 140	
<i>Oluf Wold-Torne</i> 71		Etterord	141
<i>Mimi Falsen</i> 74		Kjelder og litteratur	142
<i>Severin Grande og Hans Ødegaard</i> 74			
<i>Otto Hennig</i> 75			
<i>Erik Werenskiold</i> 78			
<i>Ender-familien i Sudndalen</i> 82			
<i>Polakken og svensken</i> 86			
<i>Eilert Mehl</i> 88			
<i>Valentin Kielland</i> 89			
<i>Sam Hauge</i> 90			
<i>Herbert Anderson</i> 92			
<i>Thorolv Sundt-Ohlsen</i> 92			
<i>Trygve M. Davidsen</i> 94			

Forord

Temaet denne boka tek for seg er etter måten lite kjent, mindre enn ein kanskje kunne vente. Rett nok har ikkje Hallingdal spela den same rolla i norsk kunst som t.d. Telemark og Gudbrandsdalen. Men sikkert er det at ei lang rekkje målarar, norske og utanlandske, kjende og mindre kjende, har funne motiv i Hallingdals-bygdene, heilt frå den gryande nasjonalromantikken til våre dagar. Her ligg eit kulturhistorisk stoff som burde ha både lokal og ålmenn interesse.

Kulturutvalet i Regionplanrådet for Hallingdal, med Halvor Lindahl som formann, fekk ideen til ei bok om dette emnet. Eg sa meg viljug til å utføre arbeidet, og tok til med innsamling av stoff i 1982. Tilfanget har vakse meir enn venta. Det vart nødvendig å avgrense både teksta og biletstoffet for å halde seg innanfor ei økonomisk forsvarleg ramme.

Om det var rikeleg med biletstoff å ta av i mange høve, har ikkje fordeling og representasjon dermed vore noka lett sak. Det vanskelegaste var å oppspore eldre kunst i privat eige, bilete eg gjerne skulle hatt med på grunn av kunstnarleg og kulturhistorisk verdi. Jamtover er heile dalføret representert i tekst og biletstoff, men diverre har det vore svært vanskeleg å spore opp bilete med motiv frå Gol. Forklaringa må vera at bygda på eit vis har falle mellom to stolar. Nasjonalromantikarane stogga i Flå og Nes før dei fór vidare til Vestlandet. Naturalistane og dei yngre søkte helst opp i dei øvste fjellbygdene og fann motiva sine der.

Korkje kronologisk eller geografisk er det lett å gje ei grei oversikt over emnet «Hallingdal i biletkunsten». Målarar av ulik alder og uttrykksform dukkar opp snart her, snart der, blir gjerne borte i årevis og kjem att til ei anna bygd. Nokre har gjesta dalen berre ein gong eller to. Andre har funne sitt eige sommararbeite og kjem att år etter år, medan atter andre er — eller har vore — bufaste i dalen. Eg har valt å presentere dei aktuelle målarane i nokolunde kronologisk orden — ikkje etter alderen, men etter tidspunktet då dei første gongen arbeidde i Hallingdal. Det regionale aspektet blir underordna. Berre i visse høve er det naturleg å stanse opp i ei grend for å koma ei kunstnargruppe eller eit miljø nærare inn på livet.

Stoffet er først og fremst sett frå lokal innfallsvinkel. Rommet kvar einskild målar har fått, svarer nokolunde til den verksemda han har hatt i Hallingdal. Men samstundes har eg prøvd å setja det heile inn i ein vidare, kunsthistorisk samanheng. Nokon fagleg vurdering av bileta har eg nødvendig gjeve meg ut på. Det er kunstkritikarane si sak, og eg har ofte referert til dei.

Det er å vone at boka kan vera med og auke interessa for biletkunst, ikkje minst i Hallingdal. Her kan vi elles registrere eit gledeleg oppsving som kunstforeiningane og utstillingane kring i dalen må ha mykje av æra for. Kvar bileta finst, har eg berre opplyst om når det gjeld offentlege samlingar. Private eigarar vil ikkje alltid ha dette publisert.

Eg takkar alle som har vore til hjelp i arbeidet; informantar, fotografar og forlagets folk. Ein særskild takk til Leif Østby som har lese gjennom manuskriptet og gjort viktige merknader.

Januar 1984

Nils Ellingsgard

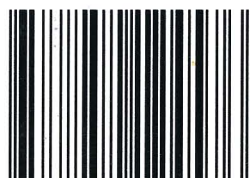
Nils Ellingsgard Hallingdal i biletkunsten

«Hallingdal er det mest norske jeg har sett,» skreiv ein biletkunstnar for seksti år sidan. I denne boka møter vi dal og dølar sett gjennom kunstnaraugo. Langt over hundre bilete er komne med, i fargar og svart/kvitt. Både den lokalkjende og kunstkjennaren vil finne noko nytt – og spennande. Forfattaren byr på underhaldande glimt frå lokal bygdehistorie og norsk kunsthistorie gjennom 200 år.

Målaren Nils Ellingsgard (fødd 1928) er busett i Oslo. Den stilsikre og skriveglade hallingdølen har fått velfortent ros for bøkene «Rosemåling i Hallingdal» (1978) og «Norsk rosemåling» (1981).

Det Norske Samlaget

ISBN 82-521-2457-7

9 788252 124576

